

Sygn. akt III AUa 800/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

| | |
|--|--|
| Przewodniczący - Sędzia | SA Krystyna Smaga (spr.) |
| Sędziowie: | SA Elżbieta Gawda SA Elżbieta Czaja |
| Protokolant: sekr. sądowy Bożena Karczmarz | |

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2012 r. w Lublinie

sprawy H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 18 czerwca 2012 r. sygn. akt VII U 2151/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 800/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przeliczył H. M. wysokość emerytury, w wyniku czego od 1 kwietnia 2012 r. wynosić miała po waloryzacji kwotę 1444,87 zł. W uzasadnieniu wskazał, że do emerytury przysługuje zwiększenie rolne z tytułu opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne rolników (...) w kwocie 45,91 zł. Zwiększenie rolne przysługuje za faktyczny okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, tj. od 1 lipca 1982 do 31 grudnia 1988 r.

W odwołaniu od decyzji wnioskodawczyni podniosła, że krzywdzące jest obniżenie emerytury o 35,31 zł, wynikające ze zmniejszenia dodatku z tytułu opłacanych składek na ubezpieczenie rolników (...).

Zakład w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powołując się na przepis art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, podnosząc że wnioskodawczyni od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r. podlegała ubezpieczeniu

społecznemu rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, od 1 lipca 1977 r do 30 czerwca 1982 r była zwolniona z opłacania składek jako młody rolnik, wobec czego w wysokości świadczenia organ uwzględnił zwiększenie rolne w kwocie 45,91 przysługujące za faktyczny okres opłacania składek.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 18 czerwca 2012 r zmienił zaskarżoną decyzję i przyjął do świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni okres ubezpieczenia rolników od 1 lipca 1977 r do 30 czerwca 1982 r, w których wnioskodawczyni była zwolniona z opłaconych składek.

Sąd dokonał następujących ustaleń faktycznych ich oceny prawnej.

H. M., urodzona (...), od 1 lipca 1977 r do 31 grudnia 1988 r podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od 1 lipca 1977 r do 30 czerwca 1982 r była zwolniona z opłacania składek jako młody rolnik. Za pozostały okres podlegania temu ubezpieczeniu składki zostały opłacone.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Sąd wskazał, że stan faktyczny w sprawie nie był sporny, przedmiotem sporu było, czy okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, w którym ubezpieczona zwolniona była z obowiązku opłacania składek, podlega zaliczeniu do świadczenia emerytalnego. Sąd przytoczył art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy, osobie której przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym określone w art. 10, oblicza się wysokość przysługującego świadczenia jako część świadczenia obliczonego w myśl art. 53, z uwzględnieniem okresów pracy w gospodarstwie rolnym, proporcjonalnie do udziału okresów składkowych i nieskładkowych w okresie stanowiącym sumę okresów składkowych, nieskładkowych i uwzględnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy stwierdził, że nie ma racji organ rentowy, o ile twierdzi, że przy ustaleniu wysokości emerytury wnioskodawczyni można uwzględnić jedynie okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, za który składki zostały faktycznie opłacone. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 października 1977 r o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140), obowiązującej do 31 grudnia 1982 r, ubezpieczenie społeczne rolników było obowiązkowe i pociągało za sobą obowiązek opłacania składki na to ubezpieczenie (art. 38). Składki na fundusz emerytalny rolników rolnik opłacał od 1 lipca 1977 r, chyba że rozpoczął prowadzić gospodarstwo rolne po tym dniu (art. 69 ustawy). Przepis art. 40 stanowił, że rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 lat życia zwolniony jest od obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Zasady opłacania składek były więc takie, że rolnik podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu i uprawniony do świadczeń z tego ubezpieczenia przy spełnieniu warunków określonych w art. 40 opłacał składki, poczynając od innej daty, niż powstanie obowiązku ubezpieczenia. Skoro wnioskodawczyni urodziła się (...) to 1 lipca 1977 r miała 28 lat, czyli spełniała kryteria do zwolnienia od obowiązku opłacania składek przez okres pierwszych pięciu lat gospodarowania.

Sąd dalej wywodził, że zgodnie z przytoczonym art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki. Oznacza to, że podlega uwzględnieniu okres ubezpieczenia społecznego rolnika, który wywiązał się z obowiązku składkowego, przewidzianego w przepisach obowiązujących w okresie ubezpieczenia. Zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach odesłanie do odrębnych przepisów należy rozumieć jako warunek wywiązania się z obowiązku nałożonego przez te przepisy na rolnika podlegającego ubezpieczeniu. Brak jest

podstaw, by uznać, że nie wywiązała się z tego obowiązku osoba ubezpieczona, która na mocy szczególnego przepisu była zwolniona od obowiązku uiszczenia składki na ubezpieczenie społeczne. Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 22 stycznia 2003 r, II UK 51/02 (OSNP 2004/7/127) i w wyroku z 19 marca 2010 r, II UK 249/09, (Lex nr 599773), zgodnie z którym - okresem składkowym, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, jest okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977 r o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, w którym rolnik z mocy art. 40 tej ustawy był zwolniony z obowiązku opłacania składki.

Mając powyższe uwagi na względzie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając

1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 56 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1, a pominięcie art. 24, 26 i 26a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.),

2) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią stanu faktycznego i zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że do świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni należy przyjąć okres ubezpieczenia rolników od 1 lipca 1977 r do 30 czerwca 1982., w których wnioskodawczyni była zwolniona z opłacanych składek.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji Zakład wskazał, że decyzją z dnia 6 marca 2012 r przeliczył wnioskodawczyni emerytur, przyznaną na podstawie art. 24 i obliczoną na podstawie art. 26 powołanej ustawy, podwyższoną o tzw. zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników (...), zgodnie z art. 26a. ustawy (wnioskodawczyni urodziła się po 31 grudnia 1948 r). Przeliczenie to polegało na korekcie wysokości kapitału początkowego na skutek czego wysokość emerytury wyniosła 1,26 zł więcej. Do emerytury przyznano też, w oparciu o art. 26a ustaw, zwiększenie rolne z tytułu opłacanych składek na ubezpieczenie rolników 45,91 zł.

W ocenie apelującego, decyzją z dnia 6 marca 2012 r ZUS prawidłowo ustalił wysokość zwiększenia rolnego w myśl art. 26a ww. ustawy, obliczając go od faktycznego okresu opłacania składek rolniczych i pomijając okres w którym wnioskodawczyni miała wprawdzie tytuł do ubezpieczenia rolniczego, jednak nie odprowadzała składek na to ubezpieczenie, korzystając z ustawowego zwolnienia od opłacania składek.

Apelujący podniósł, że w spornym okresie wnioskodawczyni była zatrudniona na podstawie umowy o pracę i zgłoszona do ubezpieczenia pracowniczego w ZUS.

Organ nie podzielił poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w powoływanych przez Sąd Okręgowy wyrokach, jako nieadekwatnego w niniejszym sporze.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie, ponieważ zarzuty apelacji nie zostały dostatecznie uzasadnione.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Wnioskodawczyni ma od 2006 r ustalone prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze

zm.), który mówi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn. Wysokość emerytury wyliczona została stosownie do art. 26 ustawy. Przepis art. 26 ust. 1 stwierdza, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Wnioskodawczyni miała również przyznane do emerytury zwiększenie na podstawie art. 26a ustawy. Stosownie do tego przepisu, wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ulega zwiększeniu za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników na podstawie zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek (ust. 1).

ZUS decyzją z dnia 27 listopada 2006 r przyznał wnioskodawczyni zwiększenie z tytułu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 lipca 1977 r do 31 grudnia 1988 r, w tym również za okres do 30 czerwca 1982 r, kiedy zwolniona była z opłacania składek z mocy ustawy jako młoda rolniczka. Zaskarżoną decyzją ZUS wyłączył ze zwiększenia rolniczego do emerytury okres, w którym wnioskodawczyni była zwolniona z opłacania składek.

Wyrok Sądu Okręgowego, przyjmujący ponownie do wysokości zwiększenia rolniczego okres od 1 lipca 1977 r do 30 czerwca 1982 r jest prawidłowy.

Art. 26a ma analogiczne brzmienie jak przepis art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach, dlatego do przepisu tego należy zastosować, jak słusznie uczynił to Sąd pierwszej instancji, wykładnię dokonaną przez Sąd Najwyższy odnośnie do przepisu art. 10 ust. 1 pkt 1, między innymi w wyroku z dnia 19 marca 2010 r, II UK 249/09.

Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki. Oznacza to, że podlega uwzględnieniu okres ubezpieczenia społecznego rolnika, który wywiązał się z obowiązku składkowego przewidzianego w przepisach obowiązujących w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie. Zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach odesłanie do odrębnych przepisów należy rozumieć jako warunek wywiązania się z obowiązku nałożonego przez te przepisy na rolnika podlegającego ubezpieczeniu. Nie można uznać w konsekwencji, że nie wywiązała się z tego obowiązku taka osoba, która na mocy szczególnego przepisu była zwolniona od składki na ubezpieczenie społeczne. Zatem okresem składkowym, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, jest okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977 r o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, w którym rolnik z mocy art. 40 tej ustawy był zwolniony z obowiązku opłacania składki.

Nie ma znaczenia, że okres podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników pokrywa się częściowo z okresem zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. W okresie objętym sporem ubezpieczenie z tytułu zatrudnienia nie powodowało wyłączenia z ubezpieczenia rolniczego.

W tej sytuacji zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego przez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego materiału są niezasadne.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację.